

LATVIJAS VALSTS PREZIDENTS

481

Rīgā 2012.gada 19.decembrī

Latvijas Republikas
Saeimas priekšsēdētājam
Solvitai Āboltiņai

Nacionālās elektronisko plašsaziņas
līdzekļu padomes priekšsēdētājam
Aināram Dimantam

Par Priekšvēlēšanu aģitācijas likumu

Ļoti cienījamā Āboltiņas kundze!
Augsti godājamais Dimanta kungs!

Saeima 2012.gada 29.novembrī pieņēma Priekšvēlēšanu aģitācijas likumu, kas aizstāj vairāku citu likumu regulējumu attiecīgajā jomā un ir vērsts uz to, lai jaunā priekšvēlēšanu aģitācijas kārtība pirms Saeimas, Eiropas Parlamenta un pašvaldību vēlēšanām nodrošinātu vienādus priekšvēlēšanu aģitācijas apstākļus visiem vēlēšanu dalībniekiem un nepieļautu administratīvo resursu izmantošanu.

Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma 32.panta otrā daļa paredz 30 dienas ilgu aizliegumu izvietot priekšvēlēšanu aģitācijas materiālus elektroniskā plašsaziņas līdzekļa televīzijas programmās un raidījumos. Šis aizliegums kopumā atbilst Eiropas valstu tiesību sistēmās dominējošai tendencei ierobežot priekšvēlēšanu aģitāciju, un izņēmumi no šīs tendences ir vērojami reti. Īpaši stingri ierobežojumi attiecībā uz pašu partiju apmaksāto politisko reklāmu joprojām ir spēkā vairākās Rietumeiropas valstīs (*sk. Political advertising: case studies and*

monitoring. *EPRA Meeting, Elsinore, Denmark. 17-19 May 2006. Pieejams: http://www.rtdh.eu/pdf/20060517_epra_meeting.pdf.*

Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir akcentējusi, ka aģitācijas aizliegums nedrīkst būt permanents un absolūts un nedrīkst attiekties tikai uz televīziju vien apstākļos, kad politiskā reklāma visos citos plašsaziņas līdzekļos ir atļauta (sk. *Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2008.gada 11.decembra sprieduma lietā „TV Vest As & Rogaland Pensjonistparti v. Norway” 63. paragrāfu*). Nosakot ierobežojumus un apsverot to samērīgumu, jāņem vērā fakts, ka audiovizuālajiem medijiem ir tiešāka un spēcīgāka ietekme uz sabiedrību nekā preseī (sk. *Eiropas Cilvēktiesību tiesas 1994.gada 22.augusta sprieduma lietā „Jersild v. Denmark” 31.paragrāfu*).

Satversmes tiesa ir secinājusi, ka priekšvēlēšanu aģitāciju var ierobežot, lai nodrošinātu tiesības vēlēties brīvās vēlēšanās (sk. *Satversmes tiesas 2010.gada 22.februāra spriedumu lietā Nr. 2009-45-01*), proti, ja ierobežojums ir paredzēts, lai nodrošinātu sabiedrībai būtisku ieguvumu – iespēju izvērtēt politisko partiju piedāvājumus un izdarīt objektīvu izvēli. Tomēr aģitācijas ierobežojumi nedrīkst graut plurālismu un sabiedrības iespēju priekšvēlēšanu laikā apzināt dažādus viedokļus (sk. *Eiropas Cilvēktiesību tiesas tiesneša S. E. Jebensa atsevišķās domas lietā „Jersild v. Denmark”*).

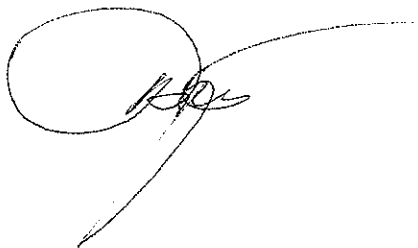
Tomēr tas, vai Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma 32.panta otrajā daļā paredzētais 30 dienu aizliegums izvietot priekšvēlēšanu aģitācijas materiālus televīzijas programmās un raidījumos atbilst Satversmes 100.pantam, visupirms būs atkarīgs no tā, cik taisnīgi un pienācīgi valsts institūcijas nodrošinās tiesības uz valsts nodrošināto bezmaksas raidlaiku vai līdzdalību priekšvēlēšanu raidījumos ne tikai sabiedriskā plašsaziņas līdzekļa televīzijas programmās, bet arī reģionālo plašsaziņas līdzekļu programmās un tādu plašsaziņas līdzekļu programmās, kuri darbā izmanto ne tikai valsts valodu. Prioritāte šajā gadījumā ir pēc iespējas plašākas auditorijas informēšana.

Lai arī paredzētais aizliegums nav permanents un absolūts, tomēr noteiktais dienu skaits to pēc būtības nepadara par terminētu, jo 30 dienas pirms vēlēšanām ir ļoti ilgs laiks. Nedrīkstētu pieļaut to, ka šajā laikā iedzīvotāji saņem par maz objektīvas izvēles izdarīšanai nepieciešamās informācijas. Tāpat Saeimas atbildīgajai komisijai pēc pirmajām vēlēšanām noteikti būtu jāanalizē Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma piemērošanas rezultāti un likuma attiecināmība, lai pārliecinātos, vai citas priekšvēlēšanu aģitācijas iespējas un no tām izrietošais izdevumu apjoms nenoved pie konkrētā aizlieguma neatbilstības tiesiskās vienlīdzības principam.

Ņemot vērā to, ka Saeima 2012.gada 13.decembrī ir steidzamības kārtībā precizējusi vēl neizsludināto Priekšvēlēšanu aģitācijas likumu un tā 32.panta otrās daļas atbilstība Satversmes 100.pantam būs tieši atkarīga no valsts institūciju turpmākās darbības, esmu pieņēmis lēmumu izsludināt šo likumu. Ja Priekšvēlēšanu aģitācijas likumu nodotu otrreizējai caurlūkošanai, uz tuvākajām

pašvaldību vēlēšanām attiektos būtiski liberālāks tiesiskais regulējums, kas neveicinātu tendenci ierobežot politisko partiju pārlietu lielus tēriņus priekšvēlēšanu aģitācijai.

Valsts prezidents

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized loop on the left and a long, sweeping horizontal stroke extending to the right.

Andris Bērziņš